

Μνήμων

Τόμ. 34 (2015)

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΜΝΗΜΩΝ

ΜΕΛΕΤΕΣ

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΑΡΗΓΙΑΝΝΗΣ, Μια πλαστή πηγή για τις σφαγές του 1821 στη Θεσσαλονίκη: ο «Χαϊρουλλάχ Εφέντης» του Αβράαμ Ν. Παπάζογλου ►
 ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ, Βενεζελισμός και εθνικό παρόδιον: το έργο της Κεντρικής Επιτροπής Εκατονταετηρίδας (1928-1933) ►
 ΒΑΣΙΛΗΣ Α. ΜΠΟΓΙΑΤΖΗΣ, Ένας ξένος εναντίον φιλελευθερισμού και κομμουνισμού: ο Παναγιώτης Κανελλόπουλος στο *Αρχαίον της Φιλοσοφίας και Θεωρίας των Επιστημών* ►
 ΣΠΥΡΟΣ ΔΗΜΑΝΟΠΟΥΛΟΣ, Αστικός γόρος, κοινωνικά υποκείμενα και τουριστική ανάπτυξη. Η περίπτωση του Ηρακλείου, 1945-1960 ►
 ΑΚΗΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ, Οι τεχνολογικές αλλαγές στην παραγωγή σημα-
 ρίδων και ο αντίκτυπός τους στους εργάτες Τύπου. Η περίπτωση της Πά-
 τρας μετά τον Β Παγκόσμιο Πόλεμο ►
 ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΙΩΣΙΗΘ, Ψυχής φάρμακα και ψυχής ιατρεία: βιβλία και βιβλιοθήκες στην ελληνιστολογική αρχαιότητα

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ Ε. ΣΚΑΛΑΒΕΝΤΗΣ, Η ίδρυση του Εθνικού Ιδρύματος Ερευ-
 νών (1958) και το δίλημμα: η ελληνική έρευνα μοχλός της εγχώριας ανά-
 πτυξης ή συμβολή στο διεθνές μέτωπο της επιστήμης; ►
 Νεοελληνική εικονο-
 πιστική προσωπογραφία. 12.000 προσωπογραφίες στο διαδίκτυο

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΤΟΜΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦΟΙ

ΜΑΡΙΑΖΑ ΜΗΤΣΟΥ, Ο Χρίστος Μανουσαρίδης και η σκεπή της «διανοη-
 τικής κινήσεως» ►
 ΠΟΙΗ ΠΟΛΕΜΗ, Τυπογραφικές ανθρωπογενεγραφίες ►
 ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΑΤΘΙΟΠΟΥΛΟΣ, Μια νέα αναλυτική και ερμηνευτική θεώρηση
 των απαρχών της ελληνικής τυπογραφίας

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ

Ελένη Φεσσά-Ερμανουήλ, Σπυρίδων Γ. Πουμαίδης, Έλλη Λεμονίδου, Άννα
 Καρακατσούλη, Κατερίνα Μπρέγκωνα, Σταυρούλα Α. Βερράρου, Παναγιώτης
 Ζεστανάκης, Χρήστος Λούβος, Κώστας Γαργανάκης, Τζελίνα Χαριλάου

34

ΑΘΗΝΑ 2015

ΠΡΩΤΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

mnimon mnimon

doi: [10.12681/mnimon.10017](https://doi.org/10.12681/mnimon.10017)

Copyright © 2016, Μνήμων

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

mnimon, mnimon. (2016). ΠΡΩΤΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ. *Μνήμων*, 34, 1–10. <https://doi.org/10.12681/mnimon.10017>

ΜΝΗΜΩΝ

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Περιοδικό *MNHMON*

ΤΟΜΟΣ 34 (2015)

SOCIETY FOR THE STUDY OF MODERN HELLENISM

Journal *MNIMON*

VOLUME 34 (2015)

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βαγγέλης Καραμανολάκης, Γιάννης Κόκκωνας, Κώστας Λάππας,
Χρήστος Λούκος, Σοφία Ματθαίου, Τάσος Σακελλαρόπουλος
Τριαντάφυλλος Σκλαβενίτης

Επιμέλεια του τόμου: Βαγγέλης Καραμανολάκης

Φιλολογική και τυπογραφική επιμέλεια: Σωκράτης Πουλής

<http://www.emne-mnimon.gr/>

<http://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/mnimon>

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

Η έκδοση του τόμου πραγματοποιήθηκε
με την ενίσχυση
της Τράπεζας της Ελλάδος
και των Ελληνικών Πετρελαίων

ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ

Για αλληλογραφία, παραγγελίες, εμβάσματα:
Τριαντάφυλλος Σκλαβενίτης, Ανακρέοντος 24-28,
162 31 Αθήνα, τηλ. 210 7273564, φαξ 210 7246212
e-mail: emne@eie.gr

Κεντρική διάθεση εκδόσεων:

Βιβλιοπωλείο-Εκδόσεις «Παρασκήνιο», Σπύρος Μαρίνης και Σία Ο.Ε.,
Σόλωνος 76, 106 80 Αθήνα, τηλ. 210 3648170, 210 3648197,
φαξ 210 3648033, e-mail: mbooks@otenet.gr

Correspondence – Subscriptions:

Triantafyllos Sklavenitis, 24-28, Anakreontos Street,
162 31 Athens, tel. 210 7273564, fax 210 7246212
e-mail: emne@eie.gr

Distribution: Bookstore – Publications «Paraskinio», 76, Solonos Street,
106 80 Athens, Greece, tel. 210 3648170, 210 3648197,
fax 210 3648033, e-mail: mbooks@otenet.gr

ISSN 1105-3917

ΜΝΗΜΩΝ

ΜΕΛΕΤΕΣ

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΑΡΗΓΙΑΝΝΗΣ, Μια πλαστή πηγή για τις σφαγές του 1821 στη Θεσσαλονίκη: ο «Χαϊρουλλάχ Εφέντης» του Αβραάμ Ν. Παπάζογλου & ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ, Βενιζελισμός και εθνικό παρελθόν: το έργο της Κεντρικής Επιτροπής Εκατονταετηρίδος (1928-1933) & ΒΑΣΙΛΗΣ Α. ΜΠΟΓΙΑΤΖΗΣ, Ένας ξένος εναντίον φιλελευθερισμού και κομμουνισμού: ο Παναγιώτης Κανελλόπουλος στο Αρχείο της Φιλοσοφίας και Θεωρίας των Επιστημών & ΣΠΥΡΟΣ ΔΗΜΑΝΟΠΟΥΛΟΣ, Αστικός χώρος, κοινωνικά υποκείμενα και τουριστική ανάπτυξη. Η περίπτωση του Ηρακλείου, 1945-1960 & ΑΚΗΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ, Οι τεχνολογικές αλλαγές στην παραγωγή εφημερίδων και ο αντίκτυπός τους στους εργατές Τύπου. Η περίπτωση της Πάτρας μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο & ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΙΩΣΗΦ, Ψυχής φάρμακα και ψυχής ιατρεία: βιβλία και βιβλιοθήκες στην ελληνορωμαϊκή αρχαιότητα

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ Ε. ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ, Η ίδρυση του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών (1958) και το δίλημμα: η ελληνική έρευνα μοχλός της εγχώριας ανάπτυξης ή συμβολή στο διεθνές μέτωπο της επιστήμης & Νεοελληνική εικονιστική προσωπογραφία. 12.000 προσωπογραφίες στο διαδίκτυο

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΤΟΜΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦΟΙ

ΜΑΡΙΛΙΖΑ ΜΗΤΣΟΥ, Ο Χρίστος Μανουσαρίδης και η σκευή της «διανοητικής κινήσεως» & ΠΟΠΗ ΠΟΛΕΜΗ, Τυπογραφικές ανθρωπογεωγραφίες & ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΑΤΘΙΟΠΟΥΛΟΣ, Μια νέα αναλυτική και ερμηνευτική θεώρηση των απαρχών της ελληνικής τυπογραφίας

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ

Ελένη Φεσσά-Εμμανουήλ, Σπυρίδων Γ. Πλουμίδης, Έλλη Λεμονίδου, Άννα Καρακατσούλη, Κατερίνα Μπρέγιανη, Σταυρούλα Α. Βερράρου, Παναγιώτης Ζεστανάκης, Χρήστος Λούκος, Κώστας Γαγανάκης, Τζελίνα Χαρλαύτη

34

ΑΘΗΝΑ 2015

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μελέτες

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΑΡΗΓΙΑΝΝΗΣ, Μια πλαστική πηγή για τις σφαγές του 1821 στη Θεσσαλονίκη: ο «Χαΐρουλλάχ Εφέντης» του Αβραάμ Ν. Παπάζογλου	11-36
ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ, Βενιζελισμός και εθνικό παρελθόν: το έργο της Κεντρικής Επιτροπής Εκατονταετηρίδος (1928-1933)	37-66
ΒΑΣΙΛΗΣ Α. ΜΠΟΓΙΑΤΖΗΣ, Ένας ξένος εναντίον φιλελευθερισμού και κομμουνισμού: ο Παναγιώτης Κανελλόπουλος στο Αρχαίον της Φιλοσοφίας και Θεωρίας των Επιστημών	67-96
ΣΠΥΡΟΣ ΔΗΜΑΝΟΠΟΥΛΟΣ, Αστικός χώρος, κοινωνικά υποκειμένα και τουριστική ανάπτυξη. Η περίπτωση του Ηρακλείου, 1945-1960	97-124
ΑΚΗΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ, Οι τεχνολογικές αλλαγές στην παραγωγή εφημερίδων και ο αντίκτυπός τους στους εργατές Τύπου. Η περίπτωση της Πάτρας μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο	125-159
ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΙΩΣΗΦ, Ψυχής φάρμακα και ψυχής ιατρεία: βιβλία και βιβλιοθήκες στην ελληνορωμαϊκή αρχαιότητα	161-187

Προσεγγίσεις

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ Ε. ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ, Η ίδρυση του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών (1958) και το δίλημμα: η ελληνική έρευνα μοχλός της εγχώριας ανάπτυξης ή συμβολή στο διεθνές μέτωπο της επιστήμης	189-204
ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ Ε. ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ, Νεοελληνική εικονιστική προσωπογραφία. 12.000 προσωπογραφίες στο διαδίκτυο	205-231

Παρουσίαση του τόμου Τυπογραφία και τυπογράφοι

ΜΑΡΙΑΙΖΑ ΜΗΤΣΟΥ, Ο Χρίστος Μανουσαρίδης και η σκευή της «διανοητικής κινήσεως»	233-244
ΠΟΠΗ ΠΟΛΕΜΗ, Τυπογραφικές ανθρωπογεωγραφίες	245-249

- ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΑΤΘΙΟΠΟΥΛΟΣ, *Μια νέα αναλυτική και ερμηνευτική θεώρηση των απαρχών της ελληνικής τυπογραφίας* 249-256

Βιβλιοκρισίες

- Δώρα Μονιούδη-Γαβαλά, *Πολεοδομία στο ελληνικό κράτος 1833-1890 / Urban Planning in the Greek State 1833-1890*, δίγλωσση εικονογραφημένη έκδοση Τμήματος Διαχείρισης Πολιτισμικού Περιβάλλοντος και Νέων Τεχνολογιών του Πανεπιστημίου Δυτικής Ελλάδας [σήμερα Τμήμα του Πανεπιστημίου Πατρών], Αργίριο 2012, 238 σ. (Ελένη Φέσσα-Εμμανουήλ) 257-260
- Γιάννης Ν. Γκλαβίνας, *Οι μουσουλμανικοί πληθυσμοί στην Ελλάδα (1912-1923). Από την ενσωμάτωση στην ανταλλαγή*, Θεσσαλονίκη, εκδ. Αντ. Σταμούλης, 2013, 463 σ. (Σπυρίδων Γ. Πλουμίδης). 260-264
- Margaret MacMillan, *The War that Ended Peace. How Europe Abandoned Peace for the First World War*, Λονδίνο, Profile Books, 2013, xxxii + 704 σ. (Έλλη Λεμονίδου) 264-269
- Αθανάσιος Γάλλος, *Τα μικροαστικά στρώματα στη Γαλλική Επανάσταση (1787-1795): Μορφές δράσης, ιδεολογία και κοινωνικές αντιλήψεις*, Αθήνα, Historical Quest, 2014, 150 σ. (Άννα Καρακατσούλη) 269-273
- Γιάννης Καρακατσιάνης, *Ο πόλεμος στη Μάνη. Κατοχή, Αντίσταση, Εμφύλιος, μέσα από αφηγήσεις πρωταγωνιστών και ανέκδοτες πηγές*, 2 τόμοι, Αρεόπολη, εκδόσεις Αδούλωτη Μάνη, 2014, 1054 σ. (Κατερίνα Μπρεγιάννη) 273-277
- Eni Karouzou, *Les jardins de la Méditerranée. Agriculture et société dans la Grèce du Sud 1860-1910*, Académie d'Athènes – Centre de recherche sur l'histoire moderne et contemporaine de l'hellénisme, Athènes 2014, 349 σ. (Σταυρούλα Α. Βερράρου) . . 277-284
- Valeria Manzano, *The Age of Youth in Argentina. Culture, Politics and Sexuality from Perón to Videla*, Chapel Hill, The University of North Carolina Press, 2014, 354 σ. (Παναγιώτης Ζεστανάκης) 284-290
- Μαρία Δαμηλάκου, *Ιστορία της σύγχρονης Λατινικής Αμερικής. Από το τέλος της αποικιοκρατίας μέχρι σήμερα*, Αθήνα, Αιώρα, 2015, 312 σ. (Χρήστος Λούκος) 290-293

Γιώργος Κόκκινος, <i>Το Ολοκαύτωμα. Η διαχείριση της τραυματικής μνήμης – θύτες και θύματα</i> , Αθήνα, Gutenberg, 2015, 376 σ. (Κώστας Γαγανάκης)	293-297
Ξένια Μαρίνου, <i>Αναζητώντας Οδοφράγματα. Αστικός Τύπος και ελληνικές συμμετοχές στον γαλλοπρωσικό πόλεμο και την Παρισινή Κομμούνια</i> , Αθήνα, εκδόσεις ΚΨΜ, 2015, 408 σ. (Κώστας Γαγανάκης)	297-299
Anne Surgers, <i>Σταθμοί της σκηνογραφίας του Δυτικού θεάτρου, μετάφραση Ίλια Λακίδου, Αιγόκερως, 2014, 320 σ. (Ελένη Φέσσα-Εμμανουήλ)</i>	299-302
Τζελίνα Χαρλαύτη, <i>Μια επιβεβλημένη απάντηση</i>	302-321

Χρονικό της Εταιρείας Μελέτης Νέου Ελληνισμού 2015

Διοικητικό Συμβούλιο και Εξελεγκτική Επιτροπή 2015-2016	323
Α'. Συναντήσεις-συζητήσεις	323-325
Β'. Βιβλιοθήκη EMNE – <i>Μνήμων</i> 2015 (Ελένη Μολφέση)	325
Γ'. Εκδόσεις: Βαγγέλης Καραμανωλάκης, Maria Couroucli, Τριαντάφυλλος Ε. Σκλαβενίτης (επιμ.), <i>Συναντήσεις της ελληνικής με τη γαλλική ιστοριογραφία από τη Μεταπολίτευση έως σήμερα</i> , Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών/Τομέας Νεοελληνικών Ερευνών –140–, École Française d'Athènes, Εταιρεία Μελέτης Νέου Ελληνισμού, Αθήνα 2015	326-327
Δ'. Συνέδρια	328
Ε'. Το Facebook της EMNE	328
Ευρετήριο τόμου 34 (2015)	329-348
Contents – Table des matières	349-350

